

MENSE RUITER orgelmakers b.v.

Oosterseweg 13 - 9785 AD Zuidwolde (Gron.)

Telefoon +31 (0) 50 301 05 50
Fax +31 (0) 50 301 05 80
e-mail mense@ruiter@wxs.nl

ING bank nr. 88 98 12 676
Postbank nr. 810334

Coll. v. Kerkvoogden der Herv. Gem.
Odoorn-Valthermond,
p/a Dhr. A. Ziengs,
Hoofdstraat 14,
7872 PX VALTHE.

Zuidwolde,

27 juni 2002.

Geacht College,

Hierbij ontvangt u van ons rapportage, voorstellen en offerte omtrent onderhoud en herstellingen aan het orgel in de Ned. Herv. kerk te Odoorn.

Wij hebben het orgel voor zover mogelijk heel precies gecontroleerd. Hierbij zijn een aantal zaken aan het licht gekomen, die zeker aandacht behoeven.

Wij hopen dat u met onze voorstellen uw winst kunt doen.

Graag zijn wij u van dienst bij herstel en instandhouding van dit prachtige instrument.

De voorstellen tot oplossing van de eerste problemen vallen onder de regeling onderhoud van Monumentenzorg. Dit werk kan door ons in het lopend jaar worden uitgevoerd.

Graag horen wij van u.

Met vriendelijke groeten,

hoogachtend,

Mense Ruiter Orgelmakers B.V.

A.W. Tamminga.

Afschrift: S.B.K.G.D. te Veendam.

RAPPORT EN ADVIES OMTRENT DE STAAT VAN ONDERHOUD VAN HET ORGEL IN
DE NED. HERV. KERK TE ODOORN.

Alle genoemde waarnemingen zijn gedaan op 3 juni 2002 ter plaatse, onder kennisneming van het "Voorlopig Rapport" van de Commissie van Orgelzaken - Orgelcommissie der Ned. Herv. kerk - van 4 april 2002.

Het orgel is beschermd Rijkmonument met als zodanig het nummer 1111.

Door ons zijn de hoofdonderdelen van het instrument beschouwend beschreven en naderhand van commentaar voorzien.

Orgelkas.

De kas is voorzover mogelijk onderzocht. Door het ontbreken van een veilige werkvloer achter het bovenwerk is het bovenste gedeelte van de kas en het dak niet gecontroleerd.

De kas is vrij gaaf aanwezig. Slechts kleine beschadigingen aan het houtwerk en schilderwerk zijn waarneembaar. Wel zit een groot mankement in het geheel verborgen. Het frontdeel dat uitsteekt voor de onderslagbalk van het balkon is ernstig verzakt. Dit frontdeel trekt niet alleen de gehele kas uit het lood maar ook het daaraan verbonden binnenwerk.

De mechanieken raken uit balans, de manuaalklavieren worden weggedrukt, de windkanalisatie komt onder spanning, met name de bovenwerkwindlade en pijpwerk ligt c.q. staan ver uit het lood.

Dit verzakken is een welbekend probleem bij veel Van Oeckelen-orgels. Het is gevolg van een te zwakke constructie voor de ondersteuning van het uitkragende front.

De originele beschildering van de speeltafelwand, waarvan restanten zichtbaar zijn, is weggeschilderd.

Doordat de achterwandluiken groot en zwaar zijn is het periodiek stemmen van de Trompet 8' bijna niet te doen. Een adequate en veilige werkvloer achter het bovenwerk ontbreekt.

Klaviatuur.

De manuaalklavieren zijn integraal aanwezig, van het beleg zijn een heel aantal delen, niet erg nauwkeurig, opnieuw verlijmd. Een stukje, van toets d' onderklavier, is niet aanwezig; twee stukjes, toets d'en e'' bovenklavier, zijn niet passend.

De speling in draai- en geleidepunten is nog acceptabel.

De onderlijst van de bakstukken vertoont veel afslijtschade. Het klavierdeksel mist zijschotjes en in de voorste plank zit een forse barst. Het lessenaarpaneel is als gevolg van uitdroging gebarsten. Het pedaalklavier is een niet bijpassend exemplaar van jongere datum. De maatvoering is te hoog, met als gevolg een ongemakkelijke speelhouding.



Registermechanieken.

Van deze mechanieken zijn de meeste delen aanwezig en functioneren redelijk goed.

De registerknop waarvan het plaatje is verdwenen, bedient een mechaniek waarvan de functie nog niet bekend is.

De draai- en geleidepunten zijn iets uitgesleten.

Van de buiten functie gestelde windlosser liggen een aantal mechaniekdelen los in de kas.

De registermechanieken van met name de speelhulpen hebben een zware gang.

De registerschakelbalk van het hoofdwerk is met een noodvoorziening hoger gelegd i.v.m. de kasverzakking. Deze balk, bevestigd aan de kas, dreigt de manuaalklavieren te kraken als gevolg van de kasverzakking.

Speelmechanieken.

Alle delen zijn gaaf aanwezig, afgezien van slijtage en veroudering van materiaal. De afstelling heeft ook te wensen over. De stekers en winkels van het hoofdmanuaal schuren frequent tegen elkaar aan, als gevolg van materiaalwerking en slijtage. Hierdoor komen tijdens het spelen nogal eens "hangers" voor.

Windvoorziening.

De grote balg hebben wij niet kunnen controleren. De luiken van het balghuis zaten dermate klem dat gevaar voor beschadiging bij het openen niet denkbeeldig was. De algemene indruk is dat de winddichtheid van het systeem redelijk goed is. Wel komt met name de kanalisatie van het Bovenwerk door de kasverzakking in een kwetsbare positie te verkeren. De schokbalg is door de kasverzakking dermate scheefgetrokken dat deze van één oplegregel los is komen te liggen.

In kanaalaansluitingen zijn hier en daar kleine windlekkages waarneembaar.

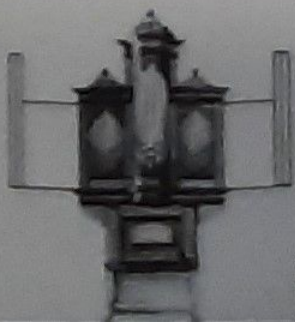
Windladen.

De windladen zijn al eens gerestaureerd, ze functioneren goed. Er zijn bij deze gelegenheid lekboringen in de cancellen aangebracht, die naar het ons voorkomt, niet wenselijk zijn.

Pijpwerk.

Het pijpwerk ziet er gaaf uit. De houten pijpen behoeven nadere controle van bovineinden en stemdeksels; het leer hiervan is stug en hard geworden.

De intonatie is globaal gesproken goed op orde.



ADVIES.

Gezien het feit dat dit instrument onder bescherming van de Monumentenwet staat houdt in dat volgens een voorgeschreven procedure gewerkt moet worden. Daarom adviseren wij u als eerste een door de Rijksdienst voor de Monumenten erkende adviseur aan te stellen. Deze persoon kan met de orgelmaker een plan opstellen voor uitvoering van de benodigde onderhoudswerkzaamheden.

Dit plan, mits goedgekeurd door de Rijksdienst, kan dienen als basis voor periodiek klein onderhoud en aanvraag van vergunning en subsidies voor omvangrijker werkzaamheden.

Met name de kasverzakking met wat daaraan vast zit is een omvangrijk werk.

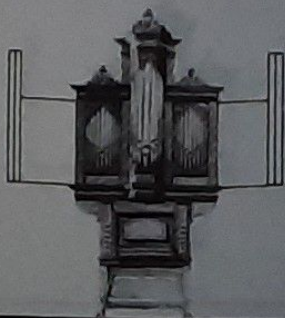
Als klein onderhoudswerk kan aangemerkt worden alle stem- en afregelwerk, verhelpen van kleine mankementen als lekkages, incidenteel loslatende lijmverbindingen en dolgedraaide stelmoeren. Ook het compleet maken van een werkvloer achter het Bovenwerk, het verhelpen van de mechaniekstoringen en het aanbrengen van stemluiken vallen hieronder.

De enige erkende deskundige adviseur in deze regio is Dhr. St. Tuinstra uit Bedum, die wij als ook "Van Oeckelen"-deskundige kunnen aanbevelen.

VOORSTEL onderhoudswerkzaamheden om eerste problemen op te lossen.

- a. De huidige storingen in de mechanieken verhelpen. Om niet een groot deel van de hoofdwerkmechaniek te hoeven demonteren stellen wij voor een houten geleidelat voor de loden winkels te maken. Deze houdt de winkels op hun plaats en daardoor wordt voorkomen dat de stoters tegen elkaar komen en blijven haken. Het inregelen van deze mechaniek en eventueel incidenteel vervangen van draden en leermoeren moet een goed betrouwbare speelmechaniek opleveren.
De kosten hiervan zijn € 600,--.
- b. Completering van de werkvloer achter het Bovenwerk en het aanbrengen van leuninggen om daar veilig te kunnen werken.
De kosten hiervan zijn € 300,--.
- c. Een stukje bijpassend toetsbeleg plaatsen.
De kosten hiervan zijn € 45,--.

Alle genoemde bedragen zijn exclusief BTW en reiskosten en alleen geldig indien de genoemde werkzaamheden gelijktijdig kunnen worden uitgevoerd.



De Algemene Leveringsvoorwaarden, vastgesteld door de Vereniging van Orgelbouwers in Nederland, zijn van toepassing.

Zuidwolde, 27 juni 2002.

